

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vracení příplatku mimo základní kapitál v akciové společnosti

Institut příplatku mimo základní kapitál v dnešní době představuje relativně běžný prostředek k financování provozu kapitálových společností, včetně akciových společností. O podmínkách vrácení takového příplatku v akciové společnosti toho však bylo v odborné literatuře napsáno spíše poskrovnu. Cílem tohoto článku je předestřít základní podmínky, které musí společnost splnit, aby mohla vrátit akcionáři dobrovolný příspěvek mimo základní kapitál.

RANDA HAVEL ■ LEGAL

Obecně k poskytnutí příplatku

Ačkoliv institut dobrovolného příplatku mimo základní kapitál není v souvislosti s akciovou společností v ZOK[1] výslovně upraven, panuje široká a dlouhodobá shoda na tom, že i v akciové společnosti je jeho použití možné a právem dovolené.[2] Závěr o přípustnosti poskytnutí dobrovolného příplatku lze rozhodně kvitovat, neboť není ničím jiným než důsledným uplatněním základní zásady soukromého práva, a sice zásady, že každý může činit vše, co zákon nezakazuje. Pouze pro úplnost shrňme, že o přijetí příplatku má rozhodnout statutární orgán akciové společnosti a mezi akcionářem a společností by mělo dojít k uzavření smlouvy o poskytnutí příplatku mimo základní kapitál.

Vrácení příplatku

ZOK v žádném svém ustanovení neupravuje možnost přijetí, natož pak vrácení příplatku mimo základní kapitál v akciové společnosti. Pakliže však přijmeme závěr, že akcionář je oprávněn poskytnout společnosti příspěvek, logicky musíme dojít ke shodnému závěru i při posuzování možnosti vrácení takového příplatku. Právní předpisy (na rozdíl od dřívější úpravy obsažené v obchodním zákoníku[3]) tomuto postupu totiž nijak nebrání.

Přijetím dobrovolného příplatku společnost navyšuje svůj vlastní kapitál a příspěvek tvoří vlastní zdroje akciové společnosti. Při jeho vrácení je proto společnost povinna postupovat v souladu s obecnými pravidly pro rozdělení vlastních zdrojů. Tato pravidla jsou upravena zejména v § 40 a § 350 ZOK.

V § 350 odst. 1 ZOK je stanoveno omezení maximální výše prostředků určených k vyplacení akcionářům, které odpovídá aktuální výši vlastního kapitálu společnosti vyplývajícího z řádné či mimořádné účetní závěrky snížené o hodnotu základního kapitálu a o hodnotu prostředků ve fondech, které nelze použít k rozdělení mezi akcionáře.[4] V případě, že vlastní kapitál společnosti vyplývající z řádné či mimořádné účetní závěrky nedosahuje ani hodnoty základního kapitálu a těchto fondů, společnost nesmí rozdělit mezi akcionáře zisk či jiné vlastní zdroje společnosti.

Ustanovení § 350 odst. 2 ZOK se pak na vrácení příplatku dle převládajícího výkladu neaplikuje, přičemž s tímto závěrem zcela souhlasíme.[5]

Rozhodnutí o vrácení příplatku a účetní závěrka

Před vlastním zahájením procesu vrácení příplatku je nezbytné, aby společnost vyjádřila kvalifikovaným způsobem vůli vrátit příplatek akcionáři. Rozhodování o vrácení příplatku coby vlastního zdroje společnosti spadá do výlučné kompetence valné hromady. Návrh na rozdělení vlastních zdrojů může vznést jak statutární orgán, tak i akcionář.

Praktický problém ovšem může nastat při přípravě podkladů pro rozhodnutí valné hromady. S ohledem na doslovnou dikci § 350 odst. 1 ZOK totiž musí být rozhodnutí valné hromady o vrácení příplatku podloženo řádnou či mimořádnou účetní závěrkou, na základě které bude zjištěna aktuální výše vlastního kapitálu společnosti. Řádná účetní závěrka se přitom sestavuje k poslednímu dni účetního období, tj. ke konci kalendářního či hospodářského roku. Mimořádná účetní závěrka se pak sestavuje v souvislosti s různými mimořádnými okolnostmi určenými právními předpisy. Rozhodnout o vrácení příplatku na základě mezitímní účetní závěrky, anebo dokonce bez sestavení účetní závěrky ZOK nepřipouští.

Z ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu navíc vyplývá, že k rozhodnutí o výplatě podílu na zisku může valná hromada přistoupit pouze do 6 měsíců od posledního dne účetního období, ke kterému byla sestavena řádná či mimořádná účetní závěrka.[6] Jedním z důvodů tohoto judikaturou dovozeného požadavku je, aby účetní závěrka poskytovala reálný obraz účetnictví akciové společnosti v době přijetí takového rozhodnutí. S ohledem na tyto důvody zastáváme názor, že uvedenou lhůtu 6 měsíců je nutné analogicky aplikovat i na případy rozdělování jiných vlastních zdrojů společnosti, včetně vrácení příplatku. Jinými slovy, valná hromada akciové společnosti může rozhodnout o vrácení příplatku mimo základní kapitál nejpozději do 6 měsíců ode dne, ke kterému byla sestavena řádná či mimořádná účetní závěrka.

Určité problémy tak přinesou situace, kdy má k rozhodnutí vrácení příplatku dojít po 6 měsících od posledního dne předchozího účetního období, kdy společnost nemá k dispozici aktuální mimořádnou účetní závěrku. Sestavení mimořádné účetní závěrky totiž dle zákona o účetnictví[7] vyžaduje zákonný důvod a nelze ji sestavovat libovolně bez současného naplnění těchto důvodů. V této souvislosti může být sporné, zda zákonným důvodem pro sestavení mimořádné účetní závěrky je plánované vrácení příplatku. Ačkoliv ZOK přímo nestanoví, že společnosti musí za účelem rozdělení vlastních zdrojů sestavit mimořádnou účetní závěrku, přikláníme se k názoru, že odkaz na mimořádnou účetní závěrku v § 350 odst. 1 ZOK je dostatečným podkladem pro její sestavení. Zajisté by nedávalo smysl, pokud by zákon požadoval kontrolu vlastního kapitálu dle aktuální účetní závěrky, ale současně by neumožňoval její sestavení pro tento účel. Opačný výklad by také vedl k situaci, kdy po uplynutí 6 měsíců od konce účetního období fakticky nelze rozhodnout o vrácení příplatku, neboť by společnost při respektování rozhodnutí Nejvyššího soudu nemohla vrátit příplatek na základě poslední řádné účetní závěrky ani by nemohla sestavit aktuální mimořádnou účetní závěrku.[8] To je z logického i praktického důvodu jen stěží obhajitelný závěr.

Rozhodně lze nalézt i argumenty pro obhajobu jiných závěrů, zejména že k rozhodnutí valné hromady o vrácení příplatku nemusí být k dispozici nanejvýš 6 měsíců stará řádná či mimořádná účetní závěrka, ale postačí poslední řádná závěrka, kterou má společnost k dispozici. Avšak vzhledem k tomu, že vrácení příplatku v akciové společnosti v minulosti nebylo dovolené a i s ohledem na výše uvedené závěry Nejvyššího soudu lze v judikatuře soudů v tomto směru očekávat spíše restriktivní a opatrný přístup.

V této souvislosti si dovoluujeme upozornit též na ustanovení § 350 odst. 3 ZOK, na základě kterého bude každé rozhodnutí valné hromady učiněné v rozporu s pravidly obsaženými v § 350 ZOK stiženo vadou nicotnosti. Na takové rozhodnutí bude pohlíženo, jako by nikdy nebylo přijato, aniž by bylo

nutné, aby takovou vadu (právního) jednání kdokoli napadal. Nelze se tak, jako v případě jiných rozhodnutí valné hromady, jednoduše spoléhat na to, že nikdo tento postup nenapadne a uplynutím relativně krátkého času dojde k zániku práva zpochybnit platnost usnesení valné hromady. Příplatek vrácený na základě nicotného rozhodnutí valné hromady by byl patrně plněním poskytnutým bez právního důvodu a společnost by byla povinna se domáhat jeho vydání. Toto riziko vnímáme jako zásadní, protože může být „odhaleno“ i v budoucnu např. při právní prověrce společnosti.

Výplata vráceného příplatku

O výplatě příplatku rozhoduje statutární orgán.

V této souvislosti platí absolutní zákaz výplaty jakýchkoli prostředků z majetku společnosti jejím akcionářům v případě, že by si tím způsobila úpadek ve smyslu insolvenčního zákona.[9] Statutární orgán společnosti je povinen provést před distribucí jakýchkoli vlastních zdrojů tzv. insolvenční test bez ohledu na to, zda se jedná o prostředky vytvořené ze zisku společnosti, či získané jiným způsobem.[10]

Příplatek pak lze z důvodu omezení v § 349 ZOK vyplatit pouze bezhotovostním převodem na bankovní účet akcionáře uvedený v seznamu akcionářů.

Závěr

Příplatek mimo základní kapitál představuje pro akciovou společnost velmi efektivní způsob, jakým lze zvýšit její vlastní kapitál. Možnost vrácení příplatku pak pouze zvyšuje atraktivitu tohoto institutu, třebaže je nutné při něm dodržovat poměrně rigidní pravidla, a to jak na úrovni rozhodování valné hromady, tak i statutárního orgánu.



Mgr. Michal Pálincás,
advokát



Radek Šmíd,
advokátní koncipient

[ŘANDA HAVEL LEGAL advokátní kancelář s.r.o.](#)

Truhlářská 13-15

[1] Zákon č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), v platném znění.

[2] Viz např. výkladové stanovisko expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti č. 26 ze dne 25. 6. 2014. [cit. 30-09-2016]. Dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

[3] Zákon č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník.

[4] Lze si představit např. sociální fond pro zaměstnance, fond určený pro vědu a výzkum apod.

[5] Viz např. výkladové stanovisko expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti č. 25 ze dne 9. 4. 2014. [cit. 26-09-2016]. Dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

[6] Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2009, sp. zn. 29 Cdo 4284/2007, nebo ze dne 29. 4. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2363/2011.

[7] Zákon č. [563/1991](#) Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

[8] Samozřejmě za předpokladu, že by společnost současně např. nevstoupila do likvidace či nebyl prohlášen její úpadek. V takových případech lze však stěží uvažovat o vracení příplatku.

[9] Zákon č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

[10] Srov. op. cit. výkladové stanovisko KANCL č. 25.

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)